

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSA Michał Kłós

w sprawie z powództwa J. K.

przeciwko Agencji Nieruchomości Rolnych w W. Oddziałowi Terenowemu w O.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 stycznia 2008 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 16 listopada 2007 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) zmienia zaskarżone postanowienie w punkcie II w ten sposób, że nie obciąża powoda kosztami postępowania za drugą instancję;**
- 2) oddala zażalenie w pozostałej części;**
- 3) przyznaje radcy prawnemu L. O. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset) powiększoną o stosowną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 16 listopada 2007 r. Sąd Apelacyjny odrzucił apelację powoda od wyroku Sądu pierwszej instancji z dnia 29 sierpnia 2007 r., zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 5 400 zł. tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej i orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny wskazał, że powód był w całości zwolniony od kosztów sądowych i reprezentowany przez radcę prawnego z urzędu, który wniósł apelację nie uiszczając opłaty podstawowej. Stosownie do art. 130² § 3 k.p.c. w zw. z art. 14 ust. 2 i art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz.1398 ze zm.) apelacja podlega odrzuceniu, bowiem w sprawie nie mają zastosowania przepisy ustawy nowelizacyjnej z dnia 14 grudnia 2006r., uchylające art. 14 ust. 2 u.k.s.c., ale jedynie w sprawach wszczętych po wejściu w życie nowelizacji, a więc po 10 marca 2007 r., podczas gdy rozpoznawana sprawa została wszczęta w dniu 10 maja 2006 r. Zawodowy pełnomocnik powoda powinien uiścić opłatę podstawową w terminie do wniesienia apelacji, bez wzywania do jej uiszczenia, a zatem wezwanie wysłane w tym przedmiocie przez Sąd pierwszej instancji nie miało podstaw i nie wywołało skutków prawnych.

W zażaleniu na powyższe postanowienie, obejmującym odrzucenie apelacji i obciążenie powoda kosztami postępowania apelacyjnego, pełnomocnik powoda zarzucił sprzeczność art. 100 ust. 2 u.k.s.c. ze wskazanymi przepisami Konstytucji RP oraz art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i wnosił o zwrócenie się przez Sąd Najwyższy do Trybunału Konstytucyjnego z odpowiednim pytaniem prawnym w tym przedmiocie. Podniósł, że powód nie miał środków na uiszczenie opłaty podstawowej, jednocześnie wyjaśnił, że po otrzymaniu wezwania do uiszczenia tej opłaty usiłował skontaktować się z powodem, jednak bezskutecznie, wobec czego sam wniósł opłatę, po terminie. Wnosił o uchylenie obu postanowień, wskazując na trudną sytuację materialną i zły stan zdrowia powoda, uzasadniający zwolnienie go od kosztów sądowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie mają zastosowanie przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z 2005 r. w brzmieniu obowiązującym przed ich nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 14 grudnia 2006 r. (Dz. U. Nr 21, poz. 123), która, zgodnie z art. 2, obowiązuje w sprawach wszczętych po jej wejściu w życie, a więc po dniu 10 marca 2007 r. Pełnomocnik powoda, zwolnionego w całości od kosztów sądowych, miał zatem obowiązek uiszczenia opłaty podstawowej od apelacji w terminie otwartym do wniesienia apelacji, bez wezwania do opłat (art. 14 ust. 2 w zw. z art. 3 ust. 2 i art. 100 ust. 2 u.k.s.c.). Uchybienie temu obowiązkowi prowadzi do odrzucenia apelacji na podstawie art. 130² § 3 k.p.c.

W rozpoznawanej sprawie brak podstaw do wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją RP wskazanych przepisów.

Po pierwsze obowiązek uiszczenia opłaty podstawowej w wysokości 30 zł. z reguły nie przekracza możliwości płatniczych nawet najgorzej sytuowanego obywatela, a zatem, co do zasady, nie ogranicza prawa do sądu. Po wtóre zaś w rozpoznawanej sprawie pełnomocnik powoda nie usiłował nawet wykazać, że obowiązek uiszczenia tej opłaty przekraczał możliwości płatnicze powoda. Składając apelację nie wyjaśnił, dlaczego nie wnosi opłaty podstawowej, choć z pewnością, jako profesjonalista wiedział, że istnieje obowiązek jej uiszczenia, nie powołał się na brak finansowych możliwości powoda i podobnie nie uczynił tego na wezwanie do uiszczenia tej opłaty wysłane przez Sąd pierwszej instancji. Nie ma zatem żadnych podstaw do oceny, że nieuiszczenie w terminie opłaty podstawowej spowodowane było złą sytuacją finansową powoda i że to ubóstwo, a nie na przykład zaniedbania w zakresie ochrony interesów procesowych powoda, były przyczyną odrzucenia apelacji i niemożności skorzystania z prawa do drugiej instancji.

Z tych względów zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji podlegało oddaleniu jako bezzasadne (art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.), natomiast za skuteczne należało uznać zażalenie dotyczące obciążenia powoda kosztami postępowania apelacyjnego. Wprawdzie powód nie wykazał, że nie posiadał środków na uiszczenie opłaty podstawowej, jednak niewątpliwie wykazał, że jego sytuacja materialna jest bardzo trudna (niska renta i okresowa pomoc finansowa otrzymywana z Ośrodka Pomocy Społecznej) i nie pozwala mu na pokrycie kosztów postępowania także w zakresie kosztów należnych stronie przeciwnej. Uzasadniało to zastosowanie art. 102 k.p.c. i dlatego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. zmienił punkt drugi zaskarżonego postanowienia i nie obciążył powoda kosztami postępowania w drugiej instancji. Na podstawie § 19 w zw. z § 2 ust. 3 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz.1349 ze zm.) Sąd orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym.